

JÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE JUHEND

Aastas tekib elaniku kohta u 311 kilogrammi ehk veidi alla nelja 800-liitrist konteineritait olmejäätmeid. 25–30 protsenti olmejäätmete kogumassist ja mahuliselt isegi kuni 60 protsenti moodustavad pakendijäätmed. Eestis kokku tekib ca 200 000 tonni pakendijäätmeid aastas. Kui see kõik ladestada prügilatesse, kataks see 10 meetri kõrguse kihina 1,5 hektarit maad ehk moodustuks kolmekordse maja kõrgune, kahe ja poole jalgpalli väljaku suurune kokku pressitud pakendijäätmete kuhi.

Plastid ehk plastmassid on polümeersed materjalid, mida valdavalt toodetakse naftast saadavatest kemikaalidest. Plast on tugev materjal, see ei lagune looduses bioloogiliselt vaid mureneb järjest väiksemateks ja väiksemateks tükideks – plastist saab mikroplast (läbimõõt väiksem kui viis millimeetrit), millest omakorda nanoplast (läbimõõt väiksem kui 0,1 mikromeetrit).

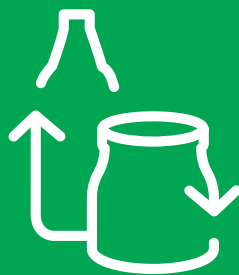
Reovesi ja kanalisatsioon kannavad mikroplasti laiali, nii satuvad need lisaks ookeanile ka mulda ja magevette. Maailmas toodetakse ligikaudu 170 miljonit tonni aastas erinevaid plaste, sellest Euroopa Liidus ca 51 miljoni tonni aastas. Ligi 4% maailma naftatoodangust kasutatakse plastmaterjalide valmistamiseks. Igal aastal tarbitakse maailmas kuni viis triljonit kilekotti, mis teeb pea-aegu 10 miljonit kilekotti minutis. Kui need kokku siduda, siis võiks kõiki neid plastist kotte ümber maailma mässida seitse korda tunnis. Plasti lagunemiseks kulub rohkem kui 400 aastat, seega eksisteerib suurem osa toodetud plastist mingil kujul siiani.

Klaasi tootmise peamiseks keskkonnamõjukuks on energiakulu ja kütuste põletamisel tekkinud õhusaaste. Siiski kulub klaasi tootmiseks oluliselt vähem energiat, kui teiste nt. alumiiniumist valmistatud toodete tootmisel. Materjalina on klaas keskkonnasõbralik – temast ei satu keskkonda kahjulikke ühendeid. Samas klaas ei lagune looduses – prügilas või mujal keskkonda sattununa säilib klaas tuhandeid aastaid. Klaas on hästi ümbertöödeldav kui ka taaskasutatav. Klaaspakendit saab väga hästi kasutada korduskasutus pakendina. Vanaklaasi ümbersulatamine säästab energiat, looduslikku toorainet ja mõnevõrra vähendab ka toorme sulamisel tekkivat õhusaastet. Klaas on ainuke materjal, mida saab ümber töödelda lõpmata arv kordi. Saadud materjali omadused on samad, mis esmakordsel loodusliku toorme sulatamisel saadud klaasil. Korduskasutus pakendina peab klaastaara vastu 40-50 tsüklit.

Maailmas kasutatakse igal aastal umbes 16 miljonit tonni teraspakendeid, sellest 4,2 miljonit tonni Euroopas. Euroopas toodetakse igal aastal 33 miljardit alumiiniumist joogipurki. Metallist joogipurkide tootjad väidavad, et metallpurk on keskkonnasõbralik:

- ▶ See on 100 protsenti taaskasutatav.
- ▶ See on kõige väiksema kaaluga karastusjoogipakend.
- ▶ See on transportimisel kõige efektiivsema ruumikasutusega pakenditüüp
- ▶ Kuna metallpakend on äärmiselt õhuke, siis saab sellesse villitud jooke kiiremini jahutada kui klaaspudelitesse või PET-pudelitesse villituid. See säästab energiat.

Kui nüüd veidi mõelda, siis kas see kõik ikka kaalub üles asjaolu, et ühe alumiiniumpurgi tootmiseks on vaja 2,2 liitris bensiinis sisalduvat energiat, rääkimata muudest ressurssidest?

Klaaspakend

Siia pane

- ▶ pandimärgita klaasist pudelid
- ▶ klaaspurgid
- ▶ muud puhtad klaaspakendid

Siia ära pane

- ▶ rohke toiduga märdunud ning pooleldi täidetud pakendeid
- ▶ lehtklaasi, lambipirne, klaasist nõusi

KUI PUHTAKS PEAB PESEMA?

Lase natuke vett (u 100 ml) purki/pudelisse/pakendisse, raputa või loksuta ja vala vesi välja. Taaskasuta pesuvett – teisi nõusid pestes pane pakend kraanikaussi ja nõudepesu lõppedes vala pakendisse kogunenud pesuvesi lihtsalt ära. Võimalusel kasuta nõudepesumasinat!

Pakend peab olema loputatud, ei pea puhtaks pesema.

NB! Kui klaaspakendi kogumismahuti on teistest pakendijäätmetest eraldi, siis tuleb klaaspakend panna selleks ette nähtud kogumismahutisse. Pakendikoti teenuse puhul tuleb klaaspakend koguda eraldi. Eemalda korgid ja kaaned, sildid võivad jääda.

Plast- ja metallpakend, joogikartong

Siia pane

▶ plastpakendid

jogurti- ja võitopsid; õli-, ketšupi- ja majoneesipudelid; plastnõud ja karbid; kilekotid ja pakkekile; toote ümber olnud penoplast; kosmeetika- ja hooldustoodete pakendid; leiva ja saia kotid; salatikarbid; piima- ja piimatoodete, mahla- ning veinipakendid; muud puhtad plastpakendid

▶ metallpakend

konservikarbid, toidu- ja joogipakendite metallkaaned ja korgid, muud puhtad metallpakendid. aerosoolpakendid

▶ joogikartong

puhtad kartongist piima-, mahla- ja jogurtipakendid

▶ ühekordsed nõud ja topsid

jäta samast materjalist korgid-kaaned peale

Siia ära pane

▶ rohke toiduga määratud ning pooleldi täidetud pakendeid

▶ plastist mänguasju, ohtlike ainete pakendeid, plastist tooteid

KUI PUHTAKS PEAB PESEMA?

Lase natuke vett (u 100 ml) purki/pudelisise/pakendisse, raputa või loksuta ja vala vesi välja.

Taaskasuta pesuvett – teisi nõusid pestes pane pakend kraanikaussi ja nõudepesu lõppedes vala pakendisse kogunenud pesuvesi lihtsalt ära. Võimalusel kasuta nõudepesumasinat!

Pakend peab olema loputatud, ei pea puhtaks pesema. Kui on suletav ja ei määri teisi, siis ei pea pesema (nt šampooni- või dušigeeli pudelid, hambapasta tuub).

NB! Kui plast- ja metallpakendi kogumismahutil ei ole märgitud teisiti, siis tuleb klaas- ja paberpakend koguda eraldi. Pakendikoti teenuse puhul tuleb klaas- ja paberpakend koguda eraldi.

Papp- ja paberpakend

Siia pane

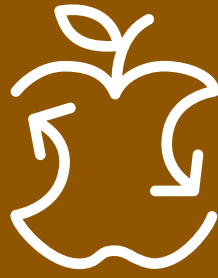
- ▶ erinevate toodete pappkarbid ja -kastid
- ▶ pakkepaber
- ▶ paberkotid
- ▶ kleeplintidega pappkastid
- ▶ majapidamispaberi tühjaks saanud rull (papist toru)
- ▶ pitsakarbid

Siia ära pane

- ▶ märdunud või märg paber või papp
- ▶ kiletatud, kummiga, fooliumiga paber või papp
- ▶ tapeet
- ▶ munakarbid, majapidamispaber või salvrätikud
- ▶ kasutatud pabernõud
- ▶ kopeer- või fooliumpaber
- ▶ ajalehed, ajakirjad, reklaamtrükised, raamatud jms

NB! Ruumi kokkuhoiuks voldi suured papist pakendid kokku või rebi tükkideks, nii võtavad nad vähem ruumi. Veendu, et materjal on puhas ja kuiv.

Biojätmed

Siia pane

- ▶ liha- ja kalajätmed, köögi- ja puuviljad, köögi- ja puuviljade koorimisjääd, leib, sai, poolfabrikaadid, pagaritooted ja kondiitritooted, juustud, või ja margariin, riknenud toit, muna- ja pähklikoored ning muud tahked toidujätmed
- ▶ majapidamispaper, pabersalvrätid, kohvipaks, paberfiltrid, teepakid
- ▶ toataimed ja lõikelilled
- ▶ märdunud papp ja paber, papist (pabermassist) munakarbid

Siia ära pane

- ▶ suured kondid
- ▶ toiduõli, supid, kastmed ja muud vedelad toidud ja toiduained
- ▶ piim, hapupiim ja kõik muud vedelikud
- ▶ kile, metall, klaas, tuhk, suitsukonid, pakendid, vahatatud ja kiletatud papp, täis tolmuimeja kotid, kassiliiv, tuhk, küpsetuspaber ja muud bioloogiliselt mittelagunevad jätmed

NB! Biojätmed pane kogumismahutisse lahtiselt (kui jätmevedaja on paigaldanud mahutisse vooderduskoti), paberkotis, ajalehte rullituna või täielikult biolaguneva ja komposteeruva kotiga.

Vanapaber

Siia pane

- ▶ ajalehed
- ▶ ajakirjad
- ▶ reklaamtrükised
- ▶ joonistuspaper
- ▶ raamatud
- ▶ vihikud
- ▶ pappkarbid ja -kastid
- ▶ puhas paber ja papp

Siia ära pane

- ▶ määrduvad või märg paber või papp
- ▶ kiletatud, kummiga, fooliumiga paber või papp
- ▶ tapeet
- ▶ munakarbid, majapidamispaper või salvrätikud
- ▶ kasutatud pabernõud
- ▶ kopeer- või fooliumpaper

NB! Ruumi kokkuhoiuks palun pappkaste tervelt konteinerisse mitte panna, vaid eelnevalt kokku suruda.

Kuhu panna liigiti kogutud jäätmed

Plast- ja metallpakend, paberpakend ja klaaspakend

- ▶ Avalikku pakendimahutisse ¹
- ▶ Isiklikku pakendimahutisse või pakendikotti ²
- ▶ Saku jäätmejaama või Kiisa jäätmepunkti ³

Biolagunevad jäätmed

- ▶ Isiklikku biolagunevate jäätmete kogumismahutisse (korterimajadel kohustuslik) ²
- ▶ Saku jäätmejaama ³
- ▶ Oma kinnistu piires asuvasse kompostimiskohta

Vanapaber

- ▶ Avalikku vanapaberi kogumismahutisse Tagadi külas ja Üksnurme külas Saku tehno parklas ¹
- ▶ Isiklikku vanapaberi kogumismahutisse (korterimajadel kohustuslik) ²
- ▶ Saku jäätmejaama või Kiisa jäätmepunkti ³

¹ Avalike pakendimahutite asukohad leiad www.sakuvald.ee/avalikud-kogumismahutid

² Isikliku kogumismahuti või pakendikoti tellimiseks helista 606 0439 või kirjuta info@ragnsells.ee

³ Saku jäätmejaama ja Kiisa jäätmepunkti info leiad www.sakuvald.ee/jaetmejaam

